

บทที่

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ต้องใช้ในการติดต่อสื่อสารให้เข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งทักษะทางภาษาที่มวลมนุษยชาติใช้ในการติดต่อสื่อสารกันก็คือ ภาษาศิลปะหรือศิลปะทางภาษานั้นเอง อันได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน มนุษย์ใช้ภาษาเพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพและพัฒนาบุคลิกภาพให้กับตนเองและสังคม ภาษาไทยเป็นอีกภาษาหนึ่งที่มีความเป็นเอกภาพและเอกลักษณ์ประจำชาติที่เสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทยและเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพโดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ดังนั้นภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 ก, หน้า 1)

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยกำหนดจุดเน้นการพัฒนาด้านทักษะความสามารถระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย และในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความสำคัญและเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระ

การเรียนรู้ภาษาไทย ต้องเน้นการสอนภาษาไทยซึ่งเป็นทักษะที่นักเรียนต้องฝึกฝนทุกทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้เกิดความชำนาญ ซึ่งการอ่านและการฟัง เป็นทักษะของการรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะ การแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนการสอน ภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกใช้คำเรียบเรียงความคิด ความรู้และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ความหมาย กาลเทศะ และบุคคล (ศิริอร อินทร์ตลาซุ, 2546, หน้า 27–28)

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยของโรงเรียนผู้วิจัยที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งมักจะเกิดจากประเด็นปัญหาที่มาจากครูและนักเรียน กล่าวคือ ครูขาดเทคนิคการสอน ไม่ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย นักเรียนเห็นว่าภาษาไทยซับซ้อนมีเนื้อหา มาก ยากแก่การจดจำและนำไปใช้ จึงไม่สนใจ ไม่ชอบการค้นคว้า ขาดการสืบเสาะ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รอรับการบอกความรู้จากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว ขาดการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา การร่วมมือ การสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับ หลักการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ นักเรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น กระบวนการสร้าง องค์ความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการฝึก ปฏิบัติ กระบวนการวิจัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 ข, หน้า 4–7) ด้วยเหตุนี้ครูจะต้อง พัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของตนเองโดยเริ่มต้นจากการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ (Instruction Design) ที่ยึดมาตรฐานการเรียนรู้หรือเป้าหมาย และ จุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดในตัวผู้เรียน ซึ่งการออกแบบการเรียนรู้ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนคือ การออกแบบย้อนกลับ (ไตรรงค์ เจนการ, 2550, หน้า 74–76)

การออกแบบย้อนกลับ (Backward Design) เป็นกระบวนการออกแบบการ เรียนรู้ที่พัฒนาโดย Grant Wiggins และ Jay McTighe ซึ่งได้กล่าวว่า Backward Design เป็นการพัฒนาหลักสูตรสำหรับสถานศึกษา ซึ่งผู้สอนเป็นผู้ออกแบบให้เหมาะสมกับบริบท ของสถานศึกษา และผู้เรียน ผู้สอนควรออกแบบการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ อย่างคงทนหรือมีความเข้าใจระยะยาว มีความชัดเจน ต้องใช้กระบวนการสร้างความหมาย สร้างคำอธิบาย หรือสร้างความรู้เอง จะทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ ความเข้าใจอย่างลุ่มลึก

ได้ทักษะการคิดและผู้เรียนที่มีความเข้าใจจริงจะสามารถถ่ายโอนความรู้ หรือประยุกต์ ความรู้เพื่อสร้างผลงานที่แสดงความเข้าใจ (เฉลิม พักอ่อน, 2552, หน้า 25)

กระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมาย หรือกำหนดผลการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ความเข้าใจที่คงทน จิตพิสัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทักษะเฉพาะวิชาที่ใช้ในการเรียนการสอน ขั้นที่ 2 กำหนด หลักฐานที่แสดงว่าผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ซึ่งได้แก่ชิ้นงานหรือภาระงาน ขั้นที่ 3 วางแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้และจัดการเรียนการสอน โดยพิจารณาจาก ความรู้ ทักษะกิจกรรม และสื่อการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถตามเป้าหมาย ที่กำหนด (เฉลิม พักอ่อน, 2552, หน้า 25-36) นอกจากการจัดการเรียนการสอน ด้วยกระบวนการออกแบบย้อนกลับแล้ว การเรียนรู้โดยใช้โครงงานนับว่าเป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ทั้งนี้เพราะผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นรูปแบบ การสอนที่ใช้แนวคิดทฤษฎีการสร้าง องค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ของ Piaget และ Vygotsky ซึ่งเชื่อว่าพัฒนาการ ทางชีวปัญญาของบุคคลมีการปรับตัวผ่านกระบวนการซึมซับ หรือดูดซึม (assimilation) และกระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญา (accommodation) พัฒนาการทางปัญญา เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับและซึมซับข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่เข้าไปสัมพันธ์กับความรู้หรือ โครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีบริบทจริง เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ค้นหาความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองในด้านต่างๆ เน้นผู้เรียน มีส่วนร่วม มีครูเป็นผู้ชี้แนะให้คำปรึกษาตลอดเวลา เน้นฝึกคนให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (ทิตนา แชมมณี, 2553, หน้า, 90-94) การใช้วิธีการสอนแบบโครงงาน เป็นการจั ดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทำโครงงานโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ คือให้เด็กใช้ ความคิดต่างๆ ในแต่ละขั้นตอนและการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิด เป็นการ พัฒนาทักษะการคิด (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, พเยาว์ ยินดีสุข, และราชน มีศรี, 2553, หน้า 27) ดังนั้นการเรียนแบบโครงงานจึงเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ ความรู้ได้ด้วยตนเอง และมีนิสัยรักการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

จากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพ ปีการศึกษา 2556 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน National Test (NT)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ความสามารถด้านภาษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 23 คน ปรากฏว่าได้ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.27 และมีจำนวนนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มต่ำ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 34.78) และจากการทดสอบประเมินคุณภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในระดับโรงเรียน จำนวน 18 คน พบว่าได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.67 ผู้เรียนมีผลการเรียนระดับดี จำนวน 15 คน (ร้อยละ 83.34) และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 37 คน พบว่าได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 74.27 ผู้เรียนมีผลการเรียนระดับดี จำนวน 28 คน (ร้อยละ 75.68) (โรงเรียนบ้านต้าย, 2556, หน้า 9-11) และจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 3 (พ.ศ.2554-2558) จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาในด้านผู้เรียนว่า ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีผลการทดสอบระดับชาติต่ำกว่าระดับดี ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาด้านการคิดอย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย เช่น ร่วมกันวิจารณ์สิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานแบบแผนผังความคิด ให้มากขึ้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องและให้ข้อเสนอแนะในด้านผู้สอนว่าควรพัฒนาตนเอง และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2556, หน้า 9-10)

จากเหตุผล ความสำคัญและแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความสนใจและเห็นว่าการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้สนใจทำวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตราตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำโดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีลักษณะและองค์ประกอบอย่างไร และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่ อย่างไร
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
3. ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นอย่างไร
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สมมุติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับดี

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ได้ดังนี้

1. ได้กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำโดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงการ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นอื่นๆ

2. เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นโดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายลำน้ำทวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านด้าย โรงเรียนบ้านนาหัวบ่อ โรงเรียนบ้านหนองผักตบ โรงเรียนบ้านบงคำ โรงเรียนบ้านโพนจาน โรงเรียนบ้านโพนสวรรค์ นักเรียนจำนวน 270 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านด้าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากรได้เพราะมีบริบทที่เหมือนกัน กล่าวคือ เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนใกล้เคียงกัน มีการจัดนักเรียนแบบคละความสามารถ

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทยมาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.3 ความสามารถในการทำโครงงาน

3.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยเรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

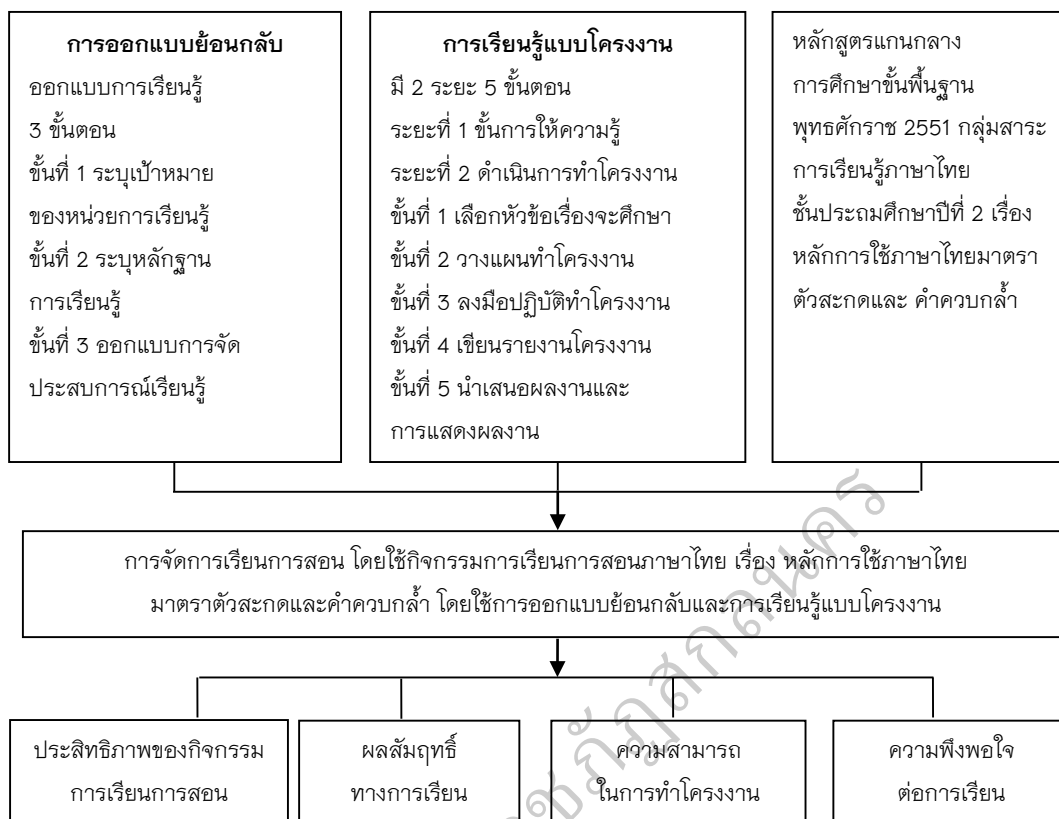
เนื้อหาที่นำมาวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรื่อง มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาย่อย คือ (1) มาตรฐานตัวสะกด ที่ตรงตามมาตรา (2) มาตรฐานตัวสะกดที่ไม่ตรงตามมาตรา (3) คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โดยใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง (รวมเวลาดูทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. การออกแบบแบบย้อนกลับ หมายถึง วิธีการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ปลายทางหรือผลงานของผู้เรียนเมื่อจบบทเรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นผู้ออกแบบแล้วนำองค์ประกอบที่สำคัญต่างๆ ที่กำหนดไว้ไปลงในแผนการสอน เพื่อให้บังเกิดผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ระบุเป้าหมายหลักของการเรียนรู้ คือ การกำหนดความรู้ความสามารถที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวิธีประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นหลักฐานหรือร่องรอยของการเรียนรู้ที่แสดงว่าผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน สอบถาม ทดสอบ และประเมินผลงานของผู้เรียนเป็นระยะๆ ตามสภาพจริง

ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนนำ ประกอบด้วย ลำดับที่ของแผนการจัดการเรียนรู้ ชื่อหน่วย รายวิชา ระดับชั้น เวลา (ชั่วโมง) ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญสาระการเรียนรู้ ความเข้าใจที่คงทน ชิ้นงานหรือภาระงาน คำถามสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศเชิงบวก สื่อแหล่งการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะ ความรู้เพิ่มเติม แบบประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง ส่วนท้าย ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้อง บันทึกหลังสอน (แต่ละครั้ง) ชื่ออาจารย์ผู้สอน

2. การเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งซึ่งตามหัวข้อที่สนใจ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้า คิดค้นวางแผน และลงมือปฏิบัติตามความสามารถ ความถนัด โดยมีครูเป็นผู้กำกับดูแลและให้คำปรึกษา ภายใต้กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ

3. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง วิธีการและขั้นตอนที่ผู้วิจัยใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตราตัวสะกดและคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การออกแบบย้อนกลับ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการเรียนรู้แบบโครงงาน

2) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับโดยการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายของการจัดสาระการเรียนรู้ ชิ้นงานหรือภาระงานที่เป็นหลักฐานแสดงความรู้ที่คงทน กิจกรรมการประเมินผลและวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ
1. ระยะก่อนทำโครงงาน 2. ระยะการทำโครงงาน

4) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม

4. กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยวางแผนให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ เรื่องมาตรฐานตัวสะกด และคำควบกล้ำ โดยการทำโครงงานประเภทสำรวจและการรวบรวมข้อมูล โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยกระตุ้นแนะนำให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด มี 2 ระยะ ดังนี้

- 1) ระยะก่อนทำโครงงานมี 2 ขั้นตอน คือ 1.1 ชั้นให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องมาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ 1.2 ชั้นการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำโครงงาน
- 2) ระยะดำเนินการทำโครงงานมี 5 ขั้นตอน คือ 2.1 เลือกหัวข้อเรื่องหรือชั้นนำเสนอปัญหาที่จะศึกษา 2.2 การวางแผนในการทำโครงงาน 2.3 การลงมือปฏิบัติทำโครงงาน 2.4 การเขียนรายงานโครงงาน 2.5 การนำเสนอผลงานและการแสดงผลงาน ซึ่งในการสอนแต่ละครั้งมี 3 ขั้นตอน คือ 1) ชั้นนำ 2) ชั้นสอน และ 3) ชั้นสรุป

5. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย หมายถึง คุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เมื่อผ่านการนำไปทดลองใช้แล้ว ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากการหาค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง จำนวนร้อยละของคะแนนเฉลี่ยนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคน ที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อยระหว่างเรียน

80 ตัวหลัง หมายถึง จำนวนร้อยละของคะแนนเฉลี่ยนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานตัวสะกด คำควบกล้ำและโครงงานซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ หลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยเรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

7. ความสามารถในการทำโครงงานภาษาไทย หมายถึง ระดับความรู้ความสามารถของนักเรียนในการทำโครงงาน เรื่องมาตรฐานตัวสะกดและคำควบกล้ำ

โดยประเมินจากแบบประเมินโครงงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินโครงงานที่ผู้วิจัยกำหนด

8. ความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกชอบหรือพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยเรื่อง หลักการใช้ภาษาไทยมาตราตัวสะกดและ คำควบกล้ำ โดยใช้ออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบโครงงาน ตามแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 12 ข้อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร